

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 32910-02-19 מ. נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 33000-02-19

תיק חיצוני: 267130

בפני כבוד השופטת עידית בן-דב ג'וליאן

תובעת

ר. מ.

ע"י ב"כ עו"ד בעז קראוס

נגד

נתבע

י. ו.

ע"י ב"כ עוה"ד בעז פייל, גיא שגיב, שמואל אופן

חקיקה שאוזכרה:

חוק הירושה, תשכ"ה-1965: סע' 30(א), 35

פסק דין

לפני תביעת התובעת לקיום צוואתו האחרונה של המנוח ז. ו. ז"ל ("המנוח") מיום 29.1.18 והתנגדות הנתבע לקיומה.

רקע עובדתי בקצרה והשתלשלות ההליך המשפטי

1. הצדדים הנם ילדי המנוח ואמם המנוחה ל. ו. ז"ל, אשר נפטרה לפני המנוח בשנת 2007. המנוח הלך לבית עולמו ביום 2.9.18.
2. המנוח ערך בחייו שתי צוואות.
צוואה ראשונה מיום 7.6.17 - בה ציווה את כל רכושו מכל סוג לתובעת, בשלמות. בצוואתו פרט ונימק מדוע בחר שלא לצוות דבר לנתבע.
צוואה אחרונה מיום 29.1.18 - בה ציווה את כל רכושו מכל סוג לתובעת, בשלמות. בצוואה זו הוסיף ופרט את הנסיבות לעריכת צוואה זו.
אשר לנתבע פרט המנוח בצוואתו:

"16. בני י.ו., גרם לי לאכזבה רבתי, פגע בי באופן אישי קשות, כאשר למרות שחונך, וזו אף דרכי כל חיי, כי הבטחה שניתנה בעל פה, כמות שנהוג בעסקאות שנעשו בחיי בענף ה..., בתקיעת כף ואמירה "במזל וברכה", ללא חוזים או מסמכים כתובים, יש לכבדם ולקיימם, בדיוק כמו חוזה כתוב, אך הוא לא נהג כך. הינו מבטיח, אולם בדרך של שגרה לא מקיים, ולא רק זאת אלא אף את התחייבויותיו בכתב, הוא אינו מקיים.

17. למען הסר כל ספק, בנסיבות אלה הנני מצווה כי, בני יו, לא יזכה ולא יירש אותי בכל צורה ואופן שהוא מרכושי ומעזבוני, כולל הכספים בחברה ו/או הזכויות בחברה שהחזיק עבורי ו/או בכל אופן אחר בחו"ל, כל עוד הינני בין החיים, ובהתאם לא יהיה בני, יו, זכאי לקבל ולרשת כל חלק שהוא מרכושי ו/או מעזבוני".

שתי הצוואות נחתמו בפני עדים - עוה"ד מרים הוזיאס אשר ערכה את הצוואות ועו"ד יעקב הוזיאס. עוה"ד הוזיאס הגישו תצהירים באשר לנסיבות עריכת הצוואה, עו"ד יעקב הוזיאס הגיש תצהיר משלים, שניהם נחקרו ביום 5.8.20. במועד הצוואה האחרונה היה המנוח כבן 103, סבל ממחלת עור כרונית. המנוח טופל על ידי מטפלת שהתגוררה עמו בביתו והיה במעקב רפואי שוטף, אושפז מספר פעמים בשל מחלתו, תועדו ביקורי רופא וביקורי אחות סדירים בביתו.

3. תעודת רופא ד"ר ויגדר מיום 28.1.18

טרם עריכת הצוואה הופנה המנוח על ידי עו"ד הוזיאס לקבלת תעודת רופא בדבר מצבו הקוגניטיבי. המנוח פנה לד"ר קרולה ויגדר המתמחה בגריאטריה ופסיכוגריאטריה אשר בדקה אותו בעבר, עובר לעריכת הצוואה הראשונה. בתעודת רופא נרשם כי היא ניתנה לפי בקשתו של המנוח על פי המלצת עו"ד, לצורך הערכת יכולתו הקוגניטיבית להבין את משמעות עריכת הצוואה המעדכנת צוואה קודמת וכשירותו לחתום עליה, וכן מינוי מיופה כח. הבדיקה נערכה בביתו של מר ו. ד"ר ויגדר ציינה כי מר ו. מוכר לה מביקור קודם מיום 7.6.17, אדם צלול, מעודכן בכל האירועים שמתרחשים סביבו, מסתדר היטב בניהול כספיו, קורא עיתון יומי וצופה בטלוויזיה ומודע למצבו. הוא מעוניין לערוך עדכון/איזון בחייו ובצוואתו שערך כחצי שנה קודם לכן ומעוניין לתת לבתו. אשר לבדיקת המנוח נרשם:

"עירני, משתף פעולה באופן מלא, רגוע ונינוח. מצב רוחו והאפקט מותאמים לסיטואציה. בשיחה עמו מתקשר היטב עם הסובבים, מסוגל לנהל שיחה מורכבת. הוא עונה לעניין לכל השאלות, חשיבתו הגיונית וקוהרנטית. הוא מתמצא בזמן, במקום ובסיטואציה. זכרונו שמור לטווח קצר וארוך ביחס לגילו. הוא מוסר פרטים אישיים מדויקים מעברו לגבי תאריך וארץ לידה, תאריך עליה לארץ, עיסוקו בעבר ולגבי משפחתו. חשיבתו מאורגנת והגיונית, הוא מודע היטב למצבו ושיפוטו תקין. כאשר שאלתי אותו פרטים לגבי הרכב רכושו בארץ ובחו"ל הוא ענה לעניין וידע להסביר ברור. כאשר שאלתי אותו כמה פעמים ברצף לגבי משמעות למתן יפוי כח לבתו ר. ומה הסיבה להחלטתו, הוא ענה שמעוניין שהיא תעשה את כל הסידורים לחלוקת רכושו. הוא נימק בהיגיון את החלטתו. הוא טוען שהוא סומך עליה ורוצה שהיא תהיה מיופת כח עבורו"

בסיכום תעודת הרופא נרשם:

"לאור האמנזיה והממצאים בבדיקה, אני קובעת כי מר ו. בן 103 מצוי בדעה צלולה ומבין היטב את משמעות החלטתו לגבי מינוי מיופה כח לבתו גב' ר.מ. ולגבי איזון הזכויות בין ילדיו אם בחייו ואם בצוואה אחרי מותו. הוא כשיר לחתום על מסמכים אלו".

4. ביום 20.9.18 הגישה התובעת בקשה לקיום צוואה אחרונה מיום 29.1.18 (להלן: **"הצוואה"**).
- הנתבע הגיש התנגדות לקיומה וההליכים עברו לבימ"ש זה בחודש 2/2019 בהתאם להחלטת כב' רשמת הירושה.
- הצוואה המוקדמת מיום 7.6.17 לא הוגשה לקיום.
5. ביום 3.7.19 התקיים דיון קדם משפט ראשון. הנתבע העלה טענות בדבר חשש לזיוף הצוואה והעדר כשרות המנוח, מעורבות התובעת בעריכת הצוואה והשפעה בלתי הוגנת. לצורך קידום ההליך ובהסכמת הצדדים הוזמנו מסמכים רפואיים והנתבע ביקש שהות להודיע אם עומד על מינוי מומחה להשוואת כתבי יד ומומחה לבחינת כשרות המנוח לערוך צוואה במועד עריכתה. התקבלו המסמכים הרפואיים שהתבקשו.
6. ביום 31.12.19 הודיע הנתבע כי הוא **מבקש מינוי מומחה להשוואת כתבי יד**. אשר לבחינת כשרות המנוח, הודיע כי לדידו המסמכים הרפואיים מדברים בעד עצמם ומצביעים על העדר כשרות המנוח לערוך צוואה במועד עריכתה, ומתוך כך **אינו מבקש מינוי מומחה לצורך בחינת כשרות**.
7. ביום 2.1.20 מונה מכון נפתלי כמומחה להשוואת כתבי יד מטעם בימ"ש למתן חוות דעתו בשאלה האם צוואת המנוח ז.ו. ז"ל מיום 29.1.18 נחתמה בכתב ידו של המנוח. חוות דעת המומחה מכון נפתלי מיום 26.2.20
מסקנת המומחה בחוות דעתו:
- "קיימת אפשרות סבירה למדי שחתימות המחלוקת אמיתיות"**
8. הצדדים הגישו תצהירי עדות ראשית ונחקרו ביום 22.2.21. בהינתן מקום מגורי הנתבע בארה"ב, לבקשתו אושרה שמיעת חקירתו באמצעות היוועדות חזותית. הוגשו סיכומי הצדדים.

טענות הצדדים

9. טענות הנתבע:
- א. נותר ספק באשר לחתימת המנוח על גבי הצוואה בהתאם לחו"ד המומחה.
- ב. הצוואה נחתמה, ככל שנחתמה על ידי המנוח, תחת השפעה בלתי הוגנת מצד התובעת ומעורבות קיצונית שלה ושל עושי דברה בצוואה, תוך ניצול העובדה כי הנתבע מתגורר בארה"ב ואינו יכול להתמודד עם מזימותיה.
- ג. המנוח הקפיד כל חייו לחלק את רכושו ולתמוך בילדיו באופן שווה. תמונה בחירתו לכאורה בגיל 103 לנשל את הנתבע מצוואתו. התובעת בחקירתה הנגדית הודתה שלא היה מקובל בביתם להדיר ילד אחד מהירושה. רצון המנוח כל החיים היה לחלוקת רכושו באופן שווה בין ילדיו.
- ד. ביום 24.3.17, חודשים ספורים טרם עריכת הצוואה, אושפז המנוח לאחר ניתוח שבר לאחריו הדרדר מצבו עד פטירתו. בעת עריכת הצוואה היה המנוח חלש

ומבולבל, דמנטי וסובל מהפרעות ומחלות. לא סביר כי פעל מיוזמתו בעצמאות הנדרשת לביצוע פעולות משפטיות מורכבות.

ה. צוואת המנוח נערכה כשבועיים לפני שהתובעת הגישה תביעה נגד הנתבע בארה"ב. מעורבותה של התובעת בצוואה נועדה לבסס קיפוח שלה על ידי הנתבע לצורך ההליך המשפטי. התובעת בחקירתה הודתה שבמועד עריכת הצוואה היתה כבר מוכנה תביעתה נגדו; הצוואה נוסחה באופן מפורט בכל הנוגע לחלוקת המניות בחברה, עד שבריר האחוז ומתן הסברים, כמעין "תצהיר עדות" של המנוח לתביעת התובעת בארה"ב. ככל שאכן המנוח רצה בגילו המופלג להעניק את נכסיו בארה"ב לתובעת, יכול היה לעשות זאת באופן קצר ופשוט; אין זה סביר שהמנוח בגילו זכר את כל המסמכים והשיחות שנערכו בעבר, הגה את ההוראות המפורטות והמדויקות כפי ניסוחן בצוואה, ולא יכול להיות ספק כי אלו הוכתבו על ידי התובעת; מעבר לכך שהצוואה סותרת מסמכים עליהם חתם המנוח בעבר לרבות את צוואתו הקודמת בדבר מניות שכביכול בבעלותו.

ו. המנוח היה תלוי בתובעת אשר ניצלה את תלותו בה על מנת להחתימו על מסמכים משפטיים מורכבים בהשפעה בלתי הוגנת האסורה לפי [סעיף 30\(א\) לחוק הירושה](#). במבחן העצמאות והתלות - המסמכים הרפואיים מלמדים על מצב דמנטי של המנוח שלא אפשר לו רצון עצמאי, המנוח לא היה עצמאי פיזית ומנטלית. המנוח היה חלש, תשוש ותלוי בתובעת לחלוטין. התובעת אימה על המנוח שתפסיק לטפל בו. חוות דעת ד"ר ויגדר בעניין עצמאותו קצרה, עמומה וחסרת פירוט מספק. גם אם מצבו הקוגניטיבי של המנוח היה מספק לעריכת צוואה, הרי שאין בכך לאיין הוכחת השפעה בלתי הוגנת ואין להתעלם ממצבו הגופני והקוגניטיבי במסגרת בחינת יכולתו להיות מושפע באופן בלתי הוגן לצורך עריכת צוואה. המטפלת והתובעת היו הקשר היחיד שלו לעולם. התובעת שלטה במנוח ובטלפון שלו וכל שיחותיו עם הנתבע התקיימו תחת פיקוחה. המנוח היה נתון לחסדי התובעת.

קשרי המנוח עם אחרים - המנוח היה מנותק מהעולם, כל קשריו עברו דרך התובעת והמטפלת עושת דבריה.

נסיבות עריכת הצוואה - הצוואה מנוסחת בלשון וברמת פירוט שאינה הגיונית למצבו של המנוח. המנוח לא יזם את עריכת הצוואה אלא התובעת אשר גם כתבה את הצוואה ביוזמת עורכי דינה לצורך הגשת התביעה נגדו בארה"ב. מתשובות התובעת בחקירתה הנגדית עולה מעורבותה בצוואה. עוה"ד הוזיאס הנם מכרי התובעת וסלידתם מהנתבע ניכרת מעדותו של עו"ד הוזיאס. אביה של עו"ד הוזיאס היה חבר קרוב של המנוח והוא סמך עליו "בעיניים עצומות". התובעת ניצלה זאת. חיינו של המנוח, קשריו, העדפותיו וערכיו כפי שעלו מהראיות והחקירות, קביעות בצוואה הסותרות צוואה מוקדמת בעניין החזקת המנוח במניות החברה, אוצר המילים של המנוח ומורכבות הצוואה - מפחיתים מהגיונה של הצוואה.

ח. כלל הנסיבות, ההשפעה הבלתי הוגנת שהפעילה התובעת על המנוח בסתר, קיום הצוואה הוסתר עד הגשתה לקיום, מעלים כי לא מדובר בהשפעה מותרת ולגיטימית.

- ט. התובעת נטלה חלקה בעריכת הצוואה ובתכנה, האסורה על פי [סעיף 35 בחוק הירושה](#). במועד עריכת הצוואה התובעת נכחה בבית, היא ידעה את מועד החתימה ואת תוכן הצוואה. התובעת היתה מעורבת בבחירת עוה"ד עורך הצוואה, בניסוח טיוטת התצהיר לתביעתה ותצהיר מתנה התואם את נוסח הצוואה ומדובר במהלך מתוזמן על ידה. הכנה ותכנון הצוואה, עוצמת המעורבות והאינטנסיביות שלה מהווים "נטילת חלק" על פי הפסיקה.
- י. עדות עוה"ד הוזיאס אינה מהימנה. הגם שבאימות החתימה נרשם כי נערך במשרדם, הרי שהודו כי בוצע בביתו של המנוח. עו"ד יעקב הוזיאס הכחיש בעדותו שידע על התביעה בארה"ב, בעוד שבתצהירו כתב שידע על כוונה להגישה. כך גם מעדות עו"ד מרים הוזיאס. עוה"ד אימתו את הצוואה באישור נוטריוני, ללא הצדקה או הגיון, יש להניח לצורך הרצון לעשות בהם שימוש בתביעה בחו"ל.

10. טענות התובעת

- א. יש לדחות את הטענה לזיוף על יסוד חוות דעת המומחה בתיק.
- ב. יש לדחות את הטענה להעדר כשרות המנוח לצוות. הנתבע ויתר על מינוי מומחה. צורפו תעודות רופא של ד"ר ויגדר, אשר בדקה את המנוח סמוך לפני עריכת כל אחת מהצוואות ומצאה כי המנוח צלול וכשיר לערוך צוואות, ועל יסוד הראיות בתיק.
- ג. הנתבע הונה את המנוח בחייו ואת התובעת וסחט אותם במיליוני דולרים, עד ריקון כמעט מוחלט של העיזבון. התובעת מנהלת נגדו הליכים בעניין בערכאות המשפטיות בארה"ב. המנוח בחייו היה שותף מלא לתביעות ואף הוגשו תצהירים מטעמו.
- ד. את נכס המקרקעין היחיד שהיה למנוח בישראל קיבל הנתבע במתנה בחיי המנוח. אין כל בסיס להתנגדות. המנוח פרט ונימק במסגרת צוואתו כיצד פגע בו הנתבע ומדוע החליט כפי שהחליט.
- ה. עו"ד מרים הוזיאס עורכת הצוואה פרטה באריכות בתצהירה את נסיבות עריכת הצוואה ודברים שסיפר לה המנוח מפיו על אכזבתו העמוקה מהנתבע ורצונו שלא להוריש לו דבר.
- ו. ההתנגדות הוגשה בחוסר תום לב, ללא כל עילה מתוך מטרה של הנתבע למשוך זמן, המשרת אותו בהליכים בארה"ב. ההליך עצמו נוהל על ידי הנתבע בחוסר תום לב ומשיכת זמן בבקשה לארכות. חוסר תום הלב בא לידי ביטוי גם בסיכומים אשר נפתחו בציטוט סלקטיבי של המנוח מתוך תמליל שצרף הנתבע מבלי שהגיש את קובץ השמע של השיחה.
- ז. אין ממש בטענות הנתבע בדבר מצבו הקוגניטיבי של המנוח ו"שליטתה" של התובעת במנוח. ככל שסבר כי כך הוא, יש להניח שהיה פועל ב"זמן אמת" ומגיש בקשה למינוי אפוטרופסות וכיו"ב. הנתבע לא עשה זאת שכן ידע כי המנוח צלול לחלוטין, כועס עליו בגין התנהלותו ותומך בתובעת באופן מלא.
- ח. הנתבע לא הוכיח כי התובעת השפיעה על המנוח השפעה בלתי הוגנת לערוך צוואה.

במבחן התלות ועצמאות - מתעודת רופא של ד"ר ויגדר אשר לא נסתרה עולה כי המנוח היה כשיר מנטאלית במועד עריכת הצוואה. נרשם כי המנוח היה מעודכן באירועים, מסתדר היטב בניהול כספיו, קורא עיתון, צופה בטלוויזיה וכיו"ב. התובעת העידה בחקירתה כי אביה היה עצמאי שכלית עד יומו האחרון.

במבחן התלות וסיוע - המנוח הסתדר היטב ביום יום. המנוח נעזר באנשים כפועל יוצא מגילו כבן 103. המנוח נעזר במטפלת וברוב המישורים תפקד באופן עצמאי - התהלך, ביצע קניות בסופר, שילם חשבוניותיו, הלך לבנק ולקופ"ח, משך כספים מכספומט, חתם על שיקים, טייל וישב בבתי קפה כשהמטפלת ברקע. המנוח לא היה תלוי בתובעת בחיי היום יום. כך גם התרשמו ד"ר ויגדר ועוה"ד הוויאס. הנתבע לא ביקש להעיד אף עד להוכיח טענתו אחרת, אף לא את המטפלת. **קשרי המנוח עם אחרים** - הנתבע לא ביסס טענתו להעדר קשרים של המנוח עם אחרים או ניתוקו ולא הביא אף עד בתמיכה לטענה זו. הנתבע עצמו העיד כי המנוח היה עמו בקשר שוטף. עוה"ד הוויאס טיפלו עבור המנוח בעניינים משפטיים בשנתיים האחרונות לחייו והיו עמו בקשר ישיר.

נסיבות עריכת הצוואה - פורטו בהרחבה בתצהיר עוה"ד הוויאס וחקירתם. לנתבע עצמו שלא היה בקשר עם המנוח אין כל ידיעה בדבר הנסיבות והוא לא הוכיח את טענותיו כי התובעת היתה מעורבת וערכה את תוכן הצוואה. הטענות אינן מבוססות ונסתרו בעדות עו"ד מרים הוויאס כי המנוח סיפר לה את כל הפרטים. הצוואה נוסחה על ידי עוה"ד מרים הוויאס שהעידה שנוסחה נכתב על יסוד דברי המנוח והפרטים שמסר. הוכח כי הצוואה נערכה כדין, המנוח חתם בביתו כאשר רק המטפלת נכחה.

ט. התובעת לא היתה מעורבת בעריכת הצוואה, לא שילמה עבורה ולא נכחה במועד חתימתה.

י. הנתבע התנהג באופן מחפיר כלפי המנוח, התנער ממנו גם בימיו האחרונים של המנוח ואף לא הגיע להלווייתו הגם ששהה בישראל אותה עת.

דיון והכרעה

11. יאמר כבר בראשית הדברים וינומק בפירוט להלן, כי מצאתי לדחות את כל טענות הנתבע בהתנגדותו לקיום הצוואה, ולהורות על קיומה.

הנתבע העלה בטיעונו כמעט כל טענה **בחוק הירושה** לצורך פסילת צוואת המנוח - זיוף חתימת המנוח, העדר כשרותו לצוות, השפעה בלתי הוגנת של התובעת על המנוח בעריכת הצוואה, מעורבות התובעת בעריכת הצוואה, החתמת המנוח על הצוואה בכפייה.

על יסוד הראיות שהוגשו ולאחר שמיעת חקירות הצדדים והעדים שנשמעו - לא מצאתי כי טענות הנתבע בוססו בחומר הראיות.

דין הטענה כי חתימת המנוח על גבי הצוואה זויפה - להידחות

12. לבקשת הנתבע מונה מומחה מטעם בימ"ש למתן חוות דעתו בשאלה אם החתימה שעל גבי הצוואה הנה חתימת המנוח. מסקנת המומחה כי יש אפשרות סבירה למדי שהחתימה על גבי הצוואה הנה חתימתו האמיתית של המנוח.

הנתבע בחר שלא לשלוח שאלות הבהרה למומחה, ולא ביקש לחקור את המומחה. מעדויות עורכת הצוואה והעדים לה עוה"ד הוזיאס, התרשמתי כי המנוח חתם על הצוואה בפניהם (ראו התייחסות לעדותם בהרחבה להלן). הנתבע לא עמד בנטל להוכיח טענה של זיוף חתימת המנוח. **על יסוד חו"ד המומחה שלא נסתרה והעדויות שנשמעו, אני דוחה את הטענה לזיוף חתימת המנוח על גבי הצוואה.**

דין הטענה כי המנוח לא היה כשיר לחתום על צוואה במועד עריכתה - להידחות

13. בשנים 2017-2018 המנוח, אשר סבל ממחלה אוטואימונית של העור כעולה מהמסמכים הרפואיים, היה מאושפז מספר פעמים ביי"ח לניאדו, היה במעקב שוטף במרפאה בקופ"ח לאומית, התקיימו ביקורי בית תכופים על ידי אחות קופ"ח וביקורי רופא בבית כאחת לחודש.

עיינתי בכלל המסמכים שהתקבלו, מרובם, על פניו, לא עולה אינדיקציה להעדר כשרות.

כך למשל -

מסמכים מבי"ח לניאדו - במסמכי קבלה לאשפוז מיום 24.3.17 נרשם ברובריקה "ניורולוגית" כי המנוח בהכרה מלאה, מתמצא בזמן ובמקום. בטופס הערכה נרשם כי הוא צלול ובהכרה מלאה.

ביום 26.3.17 המנוח חתם על טופס הסכמה לטיפול רפואי בבי"ח לניאדו.

ביום 22.7.18, כחצי שנה לאחר מועד עריכת הצוואה הגיע למיון בבי"ח לניאדו עקב החמרה בפצעי עור. בקבלה נרשם ברובריקה "ניורולוגיה" כי בהכרה מלאה ומתמצא. במחלקה קיבל הדרכה על ידי אחות סיעודית ונרשם כי "הבין הכל".

ביום 23.7.18 נתן הסכמתו לניתוח. בטופס הרפואי נרשם, כי הוסבר לו הצורך בניתוח והשלכותיו והוא נתן הסכמה בעל פה (התקשה בחתימה) כעולה מהטופס חתום על ידי הרופא.

בטופס שחרור מיום 7.8.18 נרשם כי נמצא בהכרה מלאה, התמצאות בזמן ובמקום תקינה, תפיסה חזותית תקינה, מכיר את האנשים, משתף פעולה, מבין הוראות ומצבו הרגשי תקין. ללא בלבול, ללא חרדה, ללא אי שקט.

דו"חות ביקורי אחות קופ"ח בבית: ביום 6.8.17 - נרשם כי הוא בהכרה מלאה, יציב, עונה לשאלות.

ביום 8.1.18 - נמצא שוכב במיטה, יציב, ללא מצוקה. ביום 16.1.18 וביום 24.1.18 (סמוך לעריכת הצוואה) - תיאור דומה, חל שיפור ניכר במצב הפצעים. ביום 8.2.18 - ללא שינוי במצב. ביום 24.6.18 - נרשם כי לפי דברי המטפלת רוב הזמן צלול, יציב, שמור.

לצד זאת - בדו"חות ביקור רופא - ביום 25.9.17 - נרשם כי בהכרה מלאה, ירידה בשמיעה, מרותק למיטה. ביום 3.12.17 - נרשם כי לדברי הבת מבולבל, ליקויים בשינה, צעקות בלילה, אי שקט מוטורי. ביום 2.1.18 (סמוך לפני עריכת הצוואה) נרשם דמנטי, ירידה משמעותית בתפקודי יום יום.

התובעת נחקרה נגדית על אותם רישומים בביקורי רופא במועדים רלוונטיים לעריכת הצוואה והשיבה כי היו פעם או פעמיים הזיות מתרופות מסוימות שנטל המנוח ולאחר מכן הרופאים הפסיקו את אותה תרופה וזה נגמר (פרוטוקול 22.2.21, עמ' 44 שורות 6-18). התובעת חזרה על כך שהמנוח היה כשיר עם תפקוד נוירולוגי ומנטאלי תקין עד יום מותו ונתנה דוגמאות (פרוטוקול שם, עמ' 44-46). עדותה מהימנה עלי.

יש לזכור כי נטל ההוכחה בדבר העדר כשירות קוגניטיבית לערוך צוואה מוטל על כתפי הנתבע. מדובר בעניין שבמומחיות.

בימ"ש אפשר לנתבע להודיע אם מבקש מינוי מומחה מטעם בימ"ש לבחינת כשרות. הנתבע הודיע לאחר שהות ומחשבה כי אינו מבקש מינוי מומחה רפואי לבחינת כשרות המנוח לערוך את הצוואה במועד בו נערכה, ומבקש לסמוך על המסמכים שהוגשו.

14. מעבר לדו"חות סיעודיים ומסמכי אשפוז מבי"ח לניאדו בתקופה הרלוונטית ואף מספר חודשים לאחר עריכת הצוואה, אשר אינם מעלים כל אינדיקציה להעדר צלילות או כשרות לערוך צוואה, כאמור, צורפה תעודה רופא של ד"ר ויגדר מיום 28.1.18, יום לפני עריכת הצוואה. תוכן תעודת הרופא הובא לעיל בפירוט.

ד"ר ויגדר בדקה את המנוח ומצאה כי הוא צלול, מודע למצבו, חשיבתו הגיונית וקוהרנטית, מסוגל לנהל שיחה מורכבת, מתמצא בזמן במקום ובסיטואציה, זכרונו שמור לטווח קצר וארוך, שיפוטו תקין, מודע למשמעות עריכת הצוואה, הביע באופן ברור את רצונו וכשיר לעריכת צוואה.

יצוין כי ד"ר ויגדר בדקה את המנוח גם קודם לכן ביום 7.6.17 סמוך למועד צוואתו הקודמת של המנוח וגם על פיה המנוח צלול וכשיר לערוך צוואה.

הנתבע לא ביקש לזמן לחקירה את ד"ר ויגדר, והאמור בתעודת הרופא לא נסתרה.

על יסוד תעודת הרופא, על פי בדיקה שנערכה למנוח ב"זמן אמת" והמסמכים הרפואיים שצורפו, כאשר הנתבע בחר שלא לבקש מינוי מומחה מטעם בימ"ש לבחינת כשרות, הרי שהנתבע לא הוכיח טענתו כי המנוח לא היה כשיר לערוך צוואה במועד עריכתה.

מנגד הונחו לפני מספר אינדיקציות המבססים את המסקנה לפיה המנוח היה כשיר לערוך צוואה ביום 29.1.18.

משכך אני דוחה את טענת הנתבע להעדר כשרות המנוח לצוות במועד עריכת הצוואה.

טענת הנתבע להשפעה בלתי הוגנת של התובעת על המנוח לערוך צוואה

15. בפרשת מרום (דנ"א 1516/95 **מרום נ' היועץ המשפטי לממשלה** (פ"ד נב(2) 813)) ופסיקה מאוחרת יותר, נקבעו ארבעה מבחני עזר לצורך בחינת הוכחת הטענה בדבר השפעה בלתי הוגנת: תלות ועצמאות, תלות וסיוע, היקף הקשרים שקיים המנוח עם אחרים ונסיבות עריכת הצוואה ומידת מעורבות הנהנה בעריכתה. כפי שיובא להלן, לאחר בחינת מבחני העזר, נמצא כי הנתבע לא הוכיח קיומה של השפעה בלתי הוגנת מצד התובעת על המנוח לעריכת הצוואה.

16. **תלות ועצמאות** - נקבע כי זהו המבחן הבסיסי, במסגרתו על בימ"ש לבחון אם בתקופה הרלוונטית למועד עריכת הצוואה היה המנוח עצמאי מבחינה פיזית ומבחינה שכלית-הכרתית, ועד כמה. ככל שימצא כי המצווה עצמאי יותר מכל אחת משתי הבחינות, תתחזק הנטייה לשלול קיומה של תלות המצווה בנהנה (התובעת). מבחינה קוגניטיבית, כמובא לעיל נמצא כי המנוח היה צלול, בהכרה ועצמאי שכלית. אשר לעצמאות פיזית – במסמכים הרפואיים שהתקבלו נרשם בתקופות שקדמו לעריכת הצוואה (אשפוז מיום 24.3.17) כי המנוח מוגבל בהליכה עקב שבר בירך שמאל לאחר נפילה. בדוחות סוציאליים מאותו אשפוז נרשם כי המנוח זקוק לעזרה בניידות בהליכה (הליכון) ובתקופת האשפוז היה זקוק לעזרה בהאכלה, שליטה מלאה בסוגרים. בשחרור נרשם "בהכרה וצלול, זקוק לעזרה בניידות, עצמאי בתזונה". המנוח שוחרר עם טיפול תרופתי והפניה לפיזיותרפיה.

מתצהיר עו"ד יעקב הוויאס עולה, כי המנוח שוחח עמו עניינית טרם עריכת הצוואה וגילה בקיאות מלאה בפרטים. בחקירתו הנגדית הוסיף כי שוחח עם המנוח טרם חתימת הצוואה על ענייני דיומא, כדורגל והוא היה צלול ורהוט (פרוטוקול 5.8.20, עמ' 10 שורות 3-11). כך גם מתצהיר עו"ד מרים הוויאס, לרבות אסמכתאות שהמנוח הציג לפניו. מתצהיריהם עולה כי המנוח היה המוציא והמביא בכל הנוגע לצוואות שערכו עבורו. מבחינה פיזית הצהירו כי המנוח ישב על כיסא גלגלים ומנטלית שכלית היה בכושר שכלי מלא. תצהיריהם לא נסתרו בחקירתם הנגדית (ראו הרחבה להלן בדיון בנסיבות עריכת הצוואה).

לעדות התובעת - המנוח היה עצמאי. היו לו מגבלות גופניות והסתייע במטפלת אך היה עצמאי בדעותיו, קוהרנטי, שוחח איתה גם על עניינים כספיים, דיברו על הכל (פרוטוקול 22.2.21, עמ' 37-38 שורות 2-7, בהתאמה).

הנתבע - טען להעדר עצמאות של המנוח ותלות בתובעת. הנתבע לא ביקש לזמן עדים מטעמו לביסוס טענותיו. הנתבע עצמו מתגורר בארה"ב ומטבע הדברים לא שהה עם המנוח ביום יום. הנתבע צרף שני תמלולי שיחות טלפוניות שלו עם המנוח, שיחה אחת נערכה על פי הנטען כחודשיים לאחר מועד עריכת הצוואה. בשיחה השנייה לא צוין המועד בו נערכה (ראו בהרחבה להלן). מכל מקום, מתוכן השיחות ומשאלותיו של הנתבע למנוח עולה כי הנתבע לפי ניסוח השאלות מכיר בעצמאות שכלית של המנוח והמנוח השיב לשאלותיו.

17. **תלות וסיוע** - מבחן זה מתמקד בשאלה אם הקשר בין המצווה לנהנה התבסס על מתן סיוע מצד הנהנה למצווה שנוקק לו. ככל שהנהנה היה זה שסייע למצווה להתגבר על קשייו ומגבלותיו וככל שהיה הוא היחיד שסייע למצווה בכל צרכיו, תתחזק הנטייה לקבוע תלות. מהראיות שהונחו לפני ומעדויות הצדדים עולה, כי למנוח היתה מטפלת אשר התגוררה עמו היתה המטפלת העיקרית בו, וסייעה לו ככל שנדרש.

מחקירת התובעת - היא נהגה לבקר את המנוח בתדירות של 3-4 פעמים בשבוע (פרוטוקול 22.2.21, עמ' 37 שורות 11-12). לחלק מהטיפולים היא לקחה אותו ולחלקם המטפלת (פרוטוקול שם עמ' 43 שורות 4-12).

הנתבע - נשאל אם שוחח עם המנוח לגבי הצוואה ותשובתו היתה: "ידעתי איזה לחצים הוא עובר ולא הרגשתי שום צורך לדבר אתו על זה". בהמשך הודה כי הוגשה נגדו תביעה בארה"ב על ידי התובעת בגין תרמית כלפי התובעת והמנוח, כשנה לפני פטירת המנוח. כאשר נשאל אם אכן סבר שהמנוח לא כשיר או כי התובעת מפעילה עליו לחצים מדוע לא עשה דבר, השיב כי המנוח היה "שבר כלי" ואיים להתאבד (פרוטוקול מיום 22.2.21 עמ' 24 שורות 9-24).

אין זה סביר בעיני, כי בן הסבור שאביו אינו כשיר ואחותו מפעילה לחצים לא סבירים על האב עד כדי "שבר כלי" ואיומים בהתאבדות, גם אם מקום מגוריו בחו"ל, יישב ולא יעשה דבר, לא יפנה לשום גורם, לא יפנה למשל לרשויות הרווחה, לא יפעל בהליך משפטי מתאים וכיו"ב. ילדיו של הנתבע מתגוררים בישראל, ואף בהם לא ביקש להיעזר לצורך כך. מעבר לכך, לעדותו, אביו התארח אצל ילדיו (פרוטוקול עמ' 25-26) והנתבע לא ביקש להעידם.

התרשמתי מהמסמכים וכלל הראיות שהוגשו, כי המטפלת העיקרית במנוח היתה המטפלת שלו הגב' מ.. במרבית מסמכי ביקור סיעודיים נרשם כי תואמו והתקיימו בנוכחות המטפלת. הגב' מרי לא הוזמנה לעדות על ידי מי מהצדדים.

לטענת הנתבע, לא ביקש לזמנה לעדות כיוון שאין לו שליטה על המטפלת ואין לו השפעה עליה. לטענתו יש לזקוף את אי זימונה לעדות על ידי התובעת, לחובת התובעת. נטל ההוכחה הנו על הנתבע, להוכיח כי התקיימו התנאים לקבלת התנגדותו וביטול הצוואה.

על הנתבע היה לזמן את המטפלת לעדות, ככל שביקש להוכיח טענותיו בין היתר בעניין מצבו של המנוח, עצמאות המנוח ביום יום, התנהלותו ביום יום, תלות בעזרת הזולת וכן הגורם שסייע לו.

אין ולא היתה כל מניעה שהנתבע יבקש לזמן את המטפלת לעדות וחקירה, גם אם "אינה בשליטתו" כפי הנטען על ידו וזאת ככל שסבר כי עדותה רלוונטית לתמיכה בטענותיו בהליך.

אי זימונה לעדות על ידי הנתבע כעדה נחוצה להוכחת רכיב ה"תלות", מוחזק לחובתו. עולה מכך, כי לו היתה מזומנת לעדות, היתה עדותה תומכת בטענות התובעת.

18. **קשרי המצווה עם אחרים** - על פי מבחן זה, ככל שיתברר כי בתקופה הרלוונטית למועד עריכת הצוואה היה המצווה מנותק מאנשים אחרים או שקשריו עם אחרים היו מועטים ונדירים, תתחזק הנטייה לקבוע תלות המצווה בנהנה.

מכתבי הטענות, המסמכים שהוגשו, התצהירים וחקירות הצדדים עולה כי המנוח היה בקשר עם אחרים.

המנוח התגורר עם מטפלת, היה בקשר עם עורכי הדין הוזיאס, היה בקשר שוטף עם התובעת כמו גם עם הנתבע עצמו, על פי עדותו והעולה בעניין ביקוריו בארץ, ביקורי המנוח אצל ילדיו (מספר פעמים בבית בנו של הנתבע וגם בביתה של בתו - פרוטוקול עמ' 26 שורות 2-5), שיחות טלפון מרובות עם הנתבע.

19. **נסיבות עריכת הצוואה** - יש לבחון את מידת מעורבותו של הנהנה בעריכת הצוואה. גם אם מדובר במעורבות שאינה מגיעה לכדי לקיחת חלק בעריכתה שיכול ויהא בה משום ראיה להשפעה בלתי הוגנת של הנהנה על המצווה.

עדות עו"ד יעקב הוזיאס (פרוטוקול מיום 5.8.20, עמ' 4) - לעדותו הצוואה נערכה על ידי אשתו עוה"ד מרים הוזיאס והוא היה עד לה. הוא לא היה מעורב בעריכת הצוואה בכל צורה שהיא.

הצוואה נחתמה בביתו של המנוח, הוא ועו"ד מרים הוזיאס הגיעו לשם יחד. עו"ד מרים הקריאה למנוח והסבירה לו את הצוואה, בהתאם לנוהגה. באותו מעמד חתם המנוח גם על תצהיר מתנה - העברת מניות, אותו אימת נוטריונית (מוצג נ/1).

לשאלה בדבר נסיבות חתימת אותו תצהיר מתנה והרשום על גביו "במשרד", הבהיר כי זה נוסח קבוע אשר לא שונה בשגגה. המנוח חתם בביתו בנוכחות עוה"ד הוזיאס והתובעת חתמה עליו במשרדם. עדותו לא נסתרה והיא מהימנה עלי.

עדות עוה"ד מרים הוזיאס - לעדותה המנוח היה חבר של אביה בחייו והמשפחות נסעו לטיולים יחד, עם הילדים - הצדדים.

המנוח הוא שפנה אליה לצורך עריכת הצוואה (פרוטוקול עמ' 11 שורה 30). המנוח הוא שצלצל אליה, היא באה עליו והוא הסביר לה מה הוא רוצה. ככל שלא היו לה ברורים הדברים שאלה אותו, קיבלה ממנו תשובות מדויקות וערכה תיקונים בהתאם (פרוטוקול עמ' 13 שורות 1-6, עמ' 14). המנוח הוא שנתן לה את כל הפרטים בצוואה לרבות מסמכים של אופן חלוקת הכספים במקור, שהוחזר לו (הציגה את המסמכים בדיון לב"כ הנתבע).

לגבי אחוזי החזקת המניות בחברה, לדבריה, המנוח הסביר לה במפורש ואף הציג בפניה מסמכים והסביר לגבי ההפרשים שלא רשומים במסמכים (פרוטוקול עמ' 14). המנוח אמר לה את העובדות והיא ניסחה בהתאם את הצוואה. במעמד חתימת הצוואה הקריאה לו סעיף סעיף בצוואה.

וכלשונה:

ש. הוא הסביר לך למה הוא רוצה פתאום לערוך צוואה?
ת. כן, זה רשום בנימוקים.
ש. הוא הסביר לך לפני?

- ת. גם בצוואה הראשונה וגם בשנייה ציינתי מה הסיבות שהביאו אותו לערוך.
בצוואה השנייה תסתכל בסעיפים 13, 14 (מפנה).
- ש. אלה הסיבות שהוא אמר לך בפגישה הראשונה שנפגשתם?
ת. כן. ובצוואה השנייה היו לו סיבות נוספות. את זה הוא אמר לפני הצוואה השנייה ורואים את זה בסעיפים 8, 9 הגילויים החדשים (מפנה).
- ש. את זה הוא אמר מתי?
ת. לפני עריכת הצוואה השנייה. גם בפעם הראשונה תמיד באתי אליו הביתה.
גם בצוואה הראשונה וגם בשנייה, אח"כ אם משהו אל היה ברור שאלתי בטלפון אבל לא באתי עוד פעם.
- ש. ובמהלך השיחה רשמתי?
ת. כן.
- ש. ולא שמרת את זה?
ת. לא.
- ש. אני מסתכל על הצוואה השנייה שערכת מ-2018, תסכימי איתי שהניסוח הוא שלך?
ת. נכון. אני ניסחתי איך שלדעתי יהיה ברור. את העובדות הוא אמר לי. לא המצאתי אותן, לא היה לי שום ידע מוקדם.
- ש. העברית שלו, של מר ו. לא היתה ברמה של ניסוח הצוואה?
ת. הוא דיבר עברית רגילה. לפני שהחתמתי אותו הקראתי לו את כל מה שכתבתי, הסברתי לו במילים פשוטות, ביקשתי ממנו שיסביר לי מה שאמרת לי כדי להיות בטוחה שהוא באמת הבין מה שאמרת. נכון שזה ניסוח שלי.
- ש. לפני שהוא חתם על הנוסח הסופי העברתי לו טיוטה כדי שיוכל לראות?
ת. לא. ישבתי איתו מספיק זמן, כל דבר הסברתי לו ושאלתי אותו עוד פעם ועוד פעם כדי להיות בטוחה. זו לא צוואה שלי זו צוואה שלו.
- ש. כלומר הגעת אליו להחתים אות ובעצם זו היתה הפעם הראשונה שהוא ראה את המסמך הסופי?
ת. לפני שבאתי אליו עם הצוואה אם משהו לא היה לי ברור כשקראתי את מה שכתבתי דיברתי איתו ושאלתי אותו וקיבלתי תשובה מדויקת ואז באתי אליו.
- ש. אז הפעם הראשונה שהוא ראה את הנוסח הסופי היה כשבאת להחתים אותו?
ת. כן, אבל קראתי לו סעיף, סעיף וכל סעיף הסברתי לו.
- ש. כמה זמן עבר מהשיחה ועד שהוא חתם?
ת. לא זוכרת, בסביבות שבוע. אמרתי לו שאחתים אותו רק אחרי שיהיה לי אישור רופא. שבלי זה אני לא מחתימה.
- ש. את אומרת שהקראת לו את הצוואה? הוא עצמו קרא אותה?
ת. לא, הוא לא קרא אותה. אני הקראתי לו מילה במילה בנוכחות עד נוסף. גם מה הקראתי לו עוד פעם הסברתי לו, ליתר ביטחון להיות בטוחה שהוא מבין.
- ש. למה מצאת צורך להסביר לו אם זה מה שהוא ביקש?
ת. כדי להיות בטוחה שזה מה שהוא באמת רוצה.
- ש. למה לא הספיק שהקראת לו מילה במילה?
ת. זו השיטה שלי. כל פעם שאני באה אני עושה כך. אני רוצה להיות בטוחה וזאת השיטה שלי להיות בטוחה. גם אם הבן אדם קורא אני מקריאה בעצמי וחוזרת. זה לשקט הנפשי שלי.
- ש. ראינו כבר שהניסוח של הצוואה מאד פורט?
ת. נכון, כדי שיהיה ברור.
- ש. בעיקר בכל מה שנוגע למניות של החב' בארה"ב. את כל האחוזים הוא אמר לך בשיחה שלכם? האם הוא אמר לך או רק הפנה אותך למסמכים?
ת. הוא הפנה אותי למסמכים והוא גם אמר לי במפורש וגם הסביר לי ממה יש הפרש. במקום 30 אחוז 37.7 אחוז שזה לא כתוב בניירות.
- ש. מה הוא הסביר לך?
ת. בדף הראשון שהצגתי מופיע שלר.מ. יש 11 אחוז, לי. – 24.5, לאבא – 30 אחוז שאח"כ הוא יחלק 15 לר., 15 לי. ואז זה מגיע שיש להם בחברה 65.5. בדף השני שמסרתי לך הם רשמו למעלה לפי התיקון לו. יש 37.7 שזה נובע מה-30 בדף הקודם + 7.7 והוא הסביר לי ממה זה נובע. לי. יש עכשיו רק 16.8, שזה מינוס 7.7...

ש. את כל זה הסביר לך אדם בן 103?
 ת. כן, מאיפה אני יודעת? בסוף היה לו. 37.7, לי. 16.8 ולר. 11. אני הקראתי את כל האמור מנייר שו. נתן לי שהצדדים חתמו, שהם עצמם חתמו. הוא עוד כתב בתחתית י. כותב אם טעיתי בחשבון אני מבקש סליחה מראש, י. ופה יש חישוב איך מחלקים את האחוזים מחדש" (פרוטוקול, עמ' 13-15 שורות 10-20, בהתאמה)

לעדותה, במועד חתימת הצוואה היו בבית המנוח, היא ועו"ד הוויאס והמטפלת של המנוח. המטפלת לא ישה אתם (פרוטוקול עמ' 16-15 שורות 7-34, בהתאמה). המנוח חתם בעצמו על הצוואה ולא נזקק לעזרה (שם). עדותה של עוה"ד מרים הוויאס היתה רציפה, קוהרנטית, לא נסתרה והיא מהימנה עלי.

20. התובעת - הודתה בחקירתה הנגדית, כי המידע שהיה למנוח בעניין התנהלות הנתבע בקשר לנכס ומניות החברה בארה"ב הגיע ממנה, מבירורים שערכה בשנים 2015-2017 (פרוטוקול מיום 22.2.21, עמ' 51). לצד זאת, הפנתה לכך שהמידע כלל גם ניירת ומסמכים שראה המנוח בעצמו והבין. לשאלות בעניין מעורבותה הנטענת בעריכת הצוואה, הכחישה מעורבות שלה, הגם שידעה על כוונתו. וכלשונה:

"ש.סט המסמכים הראשון שאבא שלך חתם עליו פה במסגרת התיק הזה שאנחנו דנים עליו, נחתם באמצע 2017, זו הצוואה הראשונה ואחריו קצת, איזה תצהיר שהוא חתם. נכון? אני מבין שאת אומרת לנו פה שזה הוא החליט לערוך את המסמכים האלה ביוזמתו לבד, את לא אמרת לו לעשות את זה, זה נכון?"

ת. נכון.
 ש. את ידעת אבל שהוא הולך לחתום על המסמכים האלה?
 ת. אני ידעתי.
 ש. מתי?
 ת. בשיחות שלנו אז ידעתי.
 ש. הוא אמר לך שזה מה שהוא מתכוון לעשות?
 ת. הוא אמר לי.
 ש. מה הוא אמר לך? שהוא מתכוון לחתום על צוואה?
 ת. הוא אמר לי, כן.
 ש. והוא אמר לך גם מה הוא הולך לכתוב בצוואה?
 ת. לא. הבנתי מהרוח הכללית כשידעתי על דברים מסוימים שהוא אמר לי קודם אז ידעתי שהוא הולך לכתוב דברים דומים באותה רוח גם בצוואה.
 ש. דיברו איתך במקרה או שאת דיברת עם עורכי הדין, לצורך החתימה שלו על המסמכים האלה, למשל כדי לתאם את הביקור או משהו אחר?
 ת. לא.
 ש. את ידעת שהוא ביקש מעורכי הדין שיהיו מעורבים בניסוח של המסמכים האלה?
 ת. ידעתי שהוא פונה,
 ש. ידעת שהוא פנה לעורכי הדין אוזיאס?
 ת. כן, ידעתי שהוא פונה לאוזיאס, כן.
 ש. אבל הם לא יצרו איתך קשר ישיר? טוב, עכשיו תראי, בהזדמנות הזאת הוא חתם על צוואה וגם על תצהיר, נכון? שאת גם צירפת אותם, זה נספחים ג' ו-ד' להתנגדות שלך. סתם אני שואל, את יודעת, תצהיר זה דבר שבדרך כלל מכינים אותו לצורך הליך משפטי או משהו, זה משהו שצפוי, בן אדם לא חותם בדרך כלל סתם כך על תצהיר. את יודעת לשם מה הוא חתם פה על תצהיר, למה הוא ביקש לחתום על תצהיר? הוא תכנן בעצמו איזה הליך משפטי?"

ת. קודם כל צריך להכיר את אבא שלי כדי להבין למה. אבא שלי הוא יקה. הוא צ'כי יקה. סתם האם שלו זה גרמנית, הוא מאזור גרמני, הוא יקה. הוא צריך שהכל יהיה מסודר והכל יהיה ברור לכל השלבים, את כל הדברים. אני מבינה, זה אני לא, אני מבינה כי אני שמעתי את זה מעורכי הדין שאמרו שאבא שאל את מירי מה אפשר לעשות והיא אמרה לו, אפשר לעשות צוואה, אפשר לעשות את זה, אתה יכול לדבר איתו וזה וזה וזה, והוא כנראה בחר לעשות את הדברים האלה, אבל הוא יקה".
(פרוטוקול 22.2.21, עמ' 51-53).

בהמשך נשאלה התובעת לגבי השוני בין שתי הצוואות, והצורך בצוואה השניה מספר חודשים לאחר עריכת הצוואה הראשונה. התובעת הסבירה ארוכות את שנודע למנוח בתקופה זו.

עדותה של התובעת היתה רצופה ועקבית. התובעת השיבה על השאלות בענייניות, התרשמתי כי היא מדברת מדם ליבה ועדותה מהימנה עלי.

21 הנתבע - צרף לתצהירו תמליל של שיחת טלפון בינו לבין המנוח מיום 21.3.18, במסגרתה משיב המנוח לשאלת הנתבע אם הוא מבין על איזה ניירות חתם, בשלילה (נספח 7 לתצהיר). הנתבע לא צרף קובץ שמע של השיחה ולא הגיש בקשה בעניין. כאשר נשאל על כך הנתבע בחקירתו הנגדית טען שאינו מתמצא בכך וכי לא היתה מניעה מב"כ התובעת לבקשו (פרוטוקול 22.2.21, עמ' 29 שורות 13-22). ניתן להבין מתשובתו כי קובץ השמע קיים ומתוך כך ועל מנת לבסס את מהימנות התמליל, היה עליו לצרפו. משלא עשה כן יש לזקוף זאת לחובתו בכל הנוגע למהימנות התמליל ומתן משקל לתכנו. מכל מקום, וכאשר צורף לתמליל תצהיר חברת תמלולים (לא רשום זהות החותם) לפיו התמלול תואם את קובץ השמע שהתקבל, נדרשתי לתמליל. התמליל מחזיק 2.5 עמודים, של שיחה קצרה בין הנתבע למנוח. בהעדר קובץ השמע, לא ניתן לדעת אם מדובר בתמלול השיחה כולה (אינני מתעלמת מפתח וסיום לכאורה של השיחה). לא צורפו תמלולי שיחות נוספות באותה תקופה בין המנוח לנתבע כדי לבחון את התמונה כולה. יצוין בהקשר זה כי הנתבע הצהיר ששוחח עם אביו מאז אותה שיחה "מאות פעמים" (כלשונו, פרוטוקול עמ' 31 שורות 15-17). לגופם של דברים, הנתבע מפנה בשיחה את המנוח ל"הרבה ניירות" שהתובעת כתבה בתביעתה ונחתמו על ידי המנוח, מבלי שציין בשיחה לאיזה ניירות בדיוק מתכוון ומה תכנם.

אני מוצאת טעם לפגם בהצגת הדברים כפי שהוצגו בסיכומי הנתבע בקשר לכך. הנתבע פותח סיכומיו בשורה מהתמליל בה משיב המנוח לשאלתו אם מבין על מה חתם, "לא", ומבקש ללמוד מכך שהמנוח לא הבין על מה חתם בצוואתו. אלא שכאמור, תשובת המנוח ניתנה בעניין "ניירות" באופן כללי, מבלי שעלתה בשאלה סוגיית הצוואה וכאשר הנתבע עצמו בראשית חקירתו הצהיר כי **כלל לא דיבר עם המנוח בחייו בעניין הצוואה**.

עוד ניתן לראות בתמליל כי המנוח מבקש מהנתבע "תנו לי למות בשקט", "שאני יכול לנוח בשלום", "תהיה ישר".

תמליל נוסף צורף בעניין שיחה בין הנתבע למנוח, מבלי שצוין מועד השיחה וכאשר על פניו תומלל רק חלק ממנה (נספח 6 לתצהיר הנתבע).

אינני מוצאת כי יש בתמלילים כפי שצורפו, מתוך כלל הנסיבות שפורטו משום תמיכה בטענות הנתבע בנוגע לצוואה.

22. **מסקנתי על יסוד כל האמור, כי הנתבע לא הוכיח טענתו בדבר השפעה בלתי הוגנת של התובעת על המנוח בעריכת הצוואה מיום 29.1.18 או על מעורבותה של התובעת בעריכת הצוואה, וטענותיו בעניין זה נדחות.**

23. יצוין כי התובעת והנתבע נחקרו ארוכות בעניין היקף רכוש ופעולות ברכוש, לרבות חתימת הצדדים / המנוח / אמם המנוחה על מסמכים בעניין הרכוש והתביעה המתנהלת בארה"ב. התובעת נחקרה על אופן קבלת המידע לצורך התביעה בארה"ב, העברת המידע למנוח ואמיתות הנטען בתביעה שם ובתצהיר עליו חתם המנוח התומך בתביעה. לא מצאתי במרבית השאלות והתשובות כדי להעלות או להוריד לעניין שלפני. התחושה היא כי הדברים מכוונים לצורך הליך שאינו לפני.

24. **"הגינה של צוואה"**

הכללים שהותוו ב**חוק הירושה** ועניינם תקפותה של צוואה, נועדו על מנת לוודא כי צוואת המנוח אכן משקפת את רצונו האמיתי של המנוח. קיום רצון המת הינו הערך המנחה בדני צוואות (**בע"מ 4990/12 מ.ז. נ' ח.ז.** 13.11.12).

חוק הירושה אינו מסמיך את בית המשפט לבחון את צדקתה של הצוואה ולא קיימת בחוק עילה לפסילת צוואה מחמת "חוסר צדק" או "חוסר הגינות".

לאחר שיתר טענות הנתבע לפסלות הצוואה נדחו, לא ניתן לקבל טענתו לפיה אין זה סביר שהמנוח יצווה את כל רכושו לתובעת.

מעבר לכך, המנוח בצוואתו הקדיש מספר סעיפים לתיאור ופירוט התנהלות הנתבע כלפיו, הפגיעה שפגע בו הנתבע אותה תיאר כ"פגיעה אישית קשה" והאכזבה שגם לו הנתבע.

למנוח היה חשוב לפרט ולהדגיש מדוע בנסיבות הללו בחר שלא לצוות דבר מעיזבונו לנתבע, וכי אינו רוצה שהנתבע ירש אותו ואת עזבונו בכל צורה ואופן.

כך שגם בבחינת למעלה מן הצורך, לא התרשמתי כי הצוואה "אינה הגיונית" או "אינה סבירה" וטענות הנתבע בעניין זה נדחות.

סוף דבר

25. הנתבע לא הוכיח כל עילה שהיא לפסלות הצוואה שבמחלוקת, מיום 29.1.18.

הנתבע לא הוכיח טענתו כי חתימת המנוח על גבי הצוואה זויפה.

הנתבע לא הוכיח טענתו כי המנוח לא היה כשיר לערוך צוואה במועד עריכתה.

הנתבע לא הוכיח מעורבות פסולה של התובעת בצוואה ולא הוכיח קיומה של השפעה בלתי הוגנת מצד התובעת על המנוח במועד עריכת הצוואה.

על יסוד כל האמור נדחית ההתנגדות לקיום צוואת המנוח מיום 29.1.18 ויש לקיימה.
צו לקיום הצוואה ייחתם בנפרד.

26. אשר להוצאות ההליך - לאחר שנדחו כל טענות הנתבע, בהינתן כי ההליך נמשך למעלה משלוש שנים, הוגשו בקשות ותגובות, מסמכים, מונה מומחה מטעם בימ"ש (הנתבע נשא בשכ"ט המומחה), התקיימו ארבעה דיונים, התובעת נשאה בשכ"ט העדים עוה"ד הוזיאס - הנתבע ישלם לתובעת הוצאות ההליך ושכ"ט עו"ד בסכום כולל של 75,000 ₪, בתוך 30 ימים.
ממועד זה הסכום יישא הפרשי הצמדה וריבית כדין עד התשלום בפועל.

המזכירות תמציא לצדדים ותסגור את שני התיקים שבכותרת.
פסק הדין ניתן לפרסום, ללא פרטים מזהים.

ניתן היום, י"ח אייר תשפ"ב, 19 מאי 2022, בהעדר הצדדים.

עידית בן דב ג'וליאן 54678313
נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)